

P r o t o k ó ł

z III posiedzenia Społecznej Rady Legislacyjnej Centrum Obywatelskich Inicjatyw Ustawodawczych - odbytego dnia 7 lipca 1989 r. w Collegium Maius Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

W posiedzeniu uczestniczyli :

1. mgr Kazimierz Barczyk, sędzia Trybunału Stanu
2. dr Zygmunt Bidziński, sędzia
3. prof. dr Tomasz Dybowski
4. doc.dr Bogusław Gawlik
5. prof. dr Stefan Grzybowski
6. mgr Aleksander Herzog, radca prawny
7. Józef Jungiewicz - poseł ziemi nowosądeckiej
8. prof. dr Andrzej Kopff
9. prof. dr Andrzej Mączyński
10. prof. dr Walerian Pańko, poseł
11. mgr Stefan Płazek , radca prawny
12. dr Andrzej Rozmarynowicz, senator
13. prof. dr Mieczysław Sawczuk
14. prof. dr Józef Skąpski
15. prof. dr Franciszek Studnicki
16. prof. dr Stanisław Waltoś
17. prof. dr Andrzej Wasilewski
18. SSN Zofia Wasilkowska , sędzia Sądu Najwyższego
19. dr Andrzej Wielowieyski, wicemarszałek Senatu
20. prof. dr Stanisław Włodyka
21. prof. dr Tadeusz Zieliński, senator
22. prof.dr Zygmunt Ziemiński
23. prof.dr Czesława Żuławska.

Posiedzenie otworzył przewodniczący obradom prof.dr Stefan Grzybowski, który przedstawił porządek dzienny zebrania, obejmujący dwie części :

1. omówienie programu działania Rady
2. wstępną analizę poszczególnych zespołów.

Prof. Grzybowski poinformował, iż do Rady wpłynął projekt nowego prawa spółdzielczego, opracowany przez Stowarzyszenie dla Odnowy Prawa Spółdzielczego.

mgr Kazimierz Barczyk zreferował działania podjęte po poprzednim posiedzeniu odbytym 4 marca 1989 r. Poinformował, że wszyscy członkowie

Rady otrzymali protokół z poprzedniego posiedzenia. Zwrócił uwagę, że w obecnej zmienionej sytuacji na Centrum spoczywa obowiązek przedstawiania projektów ustaw. Nawiązując do artykułu prof. Adama Strzembosza w 5 numerze Tygodnika "Solidarność" wskazał na potrzebę objęcia pracami Rady projektu ustawy o Naczelnej Radzie Sądowniczej. Wskazując na powstanie Biura Senatu i instytucji doradców Senatu - który jest organem państwowym - rozważał możliwość połączenia elementów formuły społecznej Centrum z możliwościami finansowo-organizacyjnymi Senatu. Postulował powołanie w ramach kancelarii Senatu biura filialnego do obsługi Centrum Obywatelskich Inicjatyw Ustawodawczych z siedzibą w Krakowie. Nawiązując do kwestii finansowych Społecznej Rady Legislacyjnej poinformował, iż w dyspozycji Rady znajduje się kwota jednego miliona złotych na wydatki związane z obsługą techniczną posiedzeń Rady.

Dr Andrzej Wielowieyski oświadczył, że podejmie poruszone sprawy organizacyjne, lecz pragnie zabrać głos w dalszej kolejności, po zapoznaniu się ze stanowiskami innych członków Rady.

Prof. dr Stanisław Włodyka zabierając głos w sprawie usytuowania Rady wskazał, że poprzednio miała ona charakter całkowicie społeczny, obecnie jednak sytuacja uległa zmianie po zalegalizowaniu opozycji i wyborach. Istnieje Komisja Kodyfikacyjna przy Ministrze Sprawiedliwości, Rada Legislacyjna przy Prezesie Rady Ministrów i inne podobne ciała. Żeby prace Rady były pożyteczne i nie miały charakteru prac pozornych, musi być jasne, komu ma Rada służyć i na czym jej działalność ma polegać. Miejscem Społecznej Rady Legislacyjnej może być albo Obywatelski Klub Parlamentarny - w formie ciała doradczego do niego, albo też ciało doradcze dla Senatu. On sam przychylił się raczej do rozwiązania pierwszego. Głównym zadaniem Rady byłyby nie inicjatywy ustawodawcze, lecz działalność opiniotwórcza wobec rządowych projektów ustaw, które będą wpływać do Sejmu i Senatu. Inicjatywy ustawodawcze powinny być drugim odcinkiem działalności Rady i to w formie działalności doradczej i opiniotwórczej dla tych inicjatyw, z którymi będą występować posłowie opozycyjni i Senat. W konsekwencji trzeba rozszerzyć skład zespołów i tak je zestawić, aby były w stanie podołać obowiązkowi. Przechodząc do sprawy organizacji procesu legislacyjnego w Polsce zwrócił uwagę, że wymaga on zmian w kierunku uproszczenia. Podkreślił zjawisko galopującej "inflacji prawa" - co każe zastanowić się kiedy należy ingerować za pośrednictwem normy prawnej w proces życia społecznego.

Prof. dr Józef Skąpski przychylił się do stanowiska, że Rada nie może być umiejscowiona przy Senacie, wskazując, że główny ciężar prac będzie spoczywał na Sejmie. Apelując, aby nie mnożyć ciał, poparł pogląd działania Rady przy Obywatelskim Klubie Parlamentarnym, skupiającym zarówno pos

łów, jak i senatorów. Przypomniawszy instytucję "doradców Sejmu", których rola nie była dobra - albo kiwali głowami, albo głos ich nie był słuchany. Wskazując, iż komisje sejmowe ze względu na niekompetencję popsuły wiele projektów ustaw powiedział, że należy zwrócić uwagę na obsługę prawną komisji. Mówiąc o sposobie legislacji zadeklarował się jako przeciwnik ustawy o tworzeniu prawa i skrytykował proponowane przez władze stanowiska "legislatorów". Jego zdaniem projekty ustaw winny być opracowywane przez niewielkie grono osób, a pozytywnym przykładem może być ustawa o stosunku państwa do Kościoła. Rada powinna wyszukiwać fachowców

Prof. dr Zygmunt Ziemiński wskazał, że praca Rady powinna zacząć się od rodzaju "pogotowia ratunkowego" dla Obywatelskiego Klubu Parlamentarnego, co narzucają względy praktyczne, gdyż w Sejmie i Senacie brakuje fachowców mogących opracowywać projekty. Zachodzi więc obawa, że urzędnicy z Ministerstwa Sprawiedliwości będą dominować nad komisjami sejmowymi. Bez ogólnej koncepcji prawotwórstwa zapanuje chaos. Zadeklarował gotowość przygotowania w ciągu dwóch tygodni dla posłów i senatorów nie będących prawnikami opracowania - rodzaju kompendium na temat teorii legislacji. Nie zgadzając się ze stanowiskiem prof. Skąpskiego podkreślił, że należy rozważyć sprawę koncepcji tworzenia prawa, zwrócić uwagę na teorię prawa, gdyż obecne ustawodawstwo jest produktem przypadkowych ustaleń, potrzeby chwili.

Prof. dr Andrzej Kopff uważa, że Rada powinna mieć status komitetu pracującego społecznie, powiązanego z OKP. Powinna oprócz wypowiadania opinii o projektach otrzymywanych z Sejmu i Senatu mieć inicjatywę zwracania uwagi na to, co zdaniem Rady jest najbardziej istotne, np. potrzebę zmian w ustawodawstwie karnym, rolnym, zmianę całej polityki informacyjnej /cenzura, prawo prasowe, ustawa o łączności/. Jego zdaniem struktura Rady jest obojętna, Przewodniczący Rady sam powinien decydować o przekazaniu spraw do poszczególnych specjalistów.

Prof. dr Walerian Pańko podkreślił jako poseł pilność pomocy, jakiej potrzebuje Sejm. Wśród prawników zasiadających w Sejmie przeważają praktycy, powinni więc posiadać silne zaplecze teoretyczne i możliwość pomocy nie tylko doraźnej, ale także koncepcyjnej, długofalowej. Najbardziej potrzebna jest ona w dziedzinach prawa cywilnego, gospodarczego, administracyjnego i prawa pracy. Senat powinien stworzyć Biuro Prac Senackich. Głównym zadaniem Społecznej Rady Legislacyjnej oprócz najpilniejszych spraw bieżących powinno być stworzenie harmonogramu sejmowych prac legislacyjnych, obejmującego :

- a/ prace "ekspresowe"
- b/ zadania na pierwsze 6 miesięcy kadencji
- c/ prace na pierwsze 2 lata,

d/ prace o charakterze długofalowym. Zaprojektowanie prac "ekspresowych" powinno nastąpić w czasie miesięcy wakacyjnych. Zdaniem jego nie jesteśmy do prac tych przygotowani, brak jest ogólnej wiedzy o rozwiązaniach prawnych, brak studiów prawno-porównawczych. Postulując potrzebę uruchomienia takich studiów nad systemami prawnymi innych krajów zwrócił się do marszałka Wielowieyskiego o pomoc Senatu w organizacji studiów prawno-porównawczych.

Prof. dr Tadeusz Zieliński stwierdzając, że korzystanie z pomocy COIU jest rzeczą bezcenną wskazał, że dzisiejsze spotkanie jest nieco przedwczesne, gdyż nie jesteśmy zorientowani, jakie będą zasady współpracy między Sejmem a Senatem w zakresie prac ustawodawczych. OKP jest wspólną platformą, ale nie jest znany program prac legislacyjnych. Nie jest jeszcze w pełni ustalony skład komisji sejmowych. Uważa, że Centrum powinno współpracować z Obywatelskim Klubem Parlamentarnym, ale też i z komisjami sejmowymi. Działania Centrum powinny być skoncentrowane na 2 planach - pierwszym winny być inicjatywy ustawodawcze, zarówno własne COIU, jak też OKP - w tym ostatnim wypadku Centrum winno spełniać rolę opiniodawczą. Drugim winny być opinie o projektach aktów prawnych rządowych i aktów sejmowych przedstawianych przez stronę koalicyjną. Wyraził też przekonanie, że przy tworzeniu programu prac legislacyjnych powinny być wzięte pod uwagę ustalenia "okrągłego stołu". Poinformował, że w OKP został złożony wniosek o powołanie komisji dla ustalenia programu działalności OKP, w tym i legislacji. Wyraził wątpliwość, czy studia prawno-porównawcze będą mogły powstać w najbliższej przyszłości.

Prof. dr Mieczysław Sawczuk stwierdził, że chodzi o to, aby projekty Rady docierały do Sejmu. Poparł sprawę badań prawno-porównawczych, jak też wyraził pogląd o inflacji prawa.

Józef Jungiewicz powiedział, że jako poseł ziemi nowosądeckiej szczególnie zainteresowany jest stanem prawnym i propozycjami zmian w zakresie obrotu ziemią, sprawami ubezpieczeń rolników i gospodarki komunalnej, które jego zdaniem wymagają pilnych uregulowań.

Sen. Andrzej Wielowieyski powiedział, że stoimy przed egzaminem, który będą zdawać przede wszystkim środowiska przedsiębiorców i menedżerów. Będą oni mogli działać, gdy środowisko prawnicze stworzy im warunki, gdy prawo będzie dobre. Wyzwaniem dla prawników jest wyjście z systemu "nowoczesnej pańszczyzny", czyli systemu arbitralnej władzy quasi-feudalnej. Bardzo pilnymi są obecnie sprawy prawa gospodarczego. Z zadowoleniem przyjął inicjatywę prof. Ziemińskiego opracowania "bryku" dla posłów i senatorów. Mówiąc o tworzeniu się obecnie Kancelarii Senatu wskazał, że w jej skład będzie wchodziło m.in. Biuro Prawne. Zgodził się z tym, że dla inicjatyw ustawodawczych winno istnieć biuro w Krakowie, przy czym prace krakowskie winny być zsynchronizowane z inicjatywami warszawskimi.

skimi. Istnieje problem braku odpowiednich ludzi do pracy zarówno w kancelarii, jak i w komisjach.

Prof. Grzybowski podkreślił, że niezbędne jest małe biuro dla załatwienia bieżących spraw, z którą to propozycją przedstawił kol. Barczyk. Trzeba będzie starać się o środki finansowe - siedzibę biura może załatwić Uniwersytet Jagielloński. Uważa, że za wcześnie jest dyskutować o formie organizacyjnej Rady, na razie można działać tak jak do tej pory. Nie możemy zdecydować dziś, kim będziemy wobec OKP.

Dr Andrzej Rózmarnowicz powiedział, że jest akceptacja usytuowania Społecznej Rady Legislacyjnej przy Obywatelskim Klubie Parlamentarnym - - jeśli powstanie biuro Rady, to może w przyszłości zostanie przejęte przez OKP.

Prof. Grzybowski stwierdził, iż wynika z tego wniosek, że należy się afiliować przy Obywatelskim Klubie Parlamentarnym.

Sen. Wielowieyski podkreślił, że prace Rady winny być skoordynowane z pracami komisji prof. Strzembosza przy Komitecie Obywatelskim.

Prof. Zieliński - uważa, że nie przesadzając o strukturze trzeba potraktować to jako ofertę dla OKP, działając jak dotychczas.

Prof. Skąpski zwrócił uwagę, by pamiętać, że będzie jeszcze rząd, który prowadzić będzie prace legislacyjne.

K. Barczyk powiedział, że w Polsce istnieją trzy niezależne struktury społeczne. Są to : NSZZ "Solidarność" działający w zakładach pracy - - i z "Solidarności" wyrosło właśnie Centrum Obywatelskich Inicjatyw Obywatelskich; Obywatelski Klub Parlamentarny - z którym współpraca jest najbardziej praktyczna, oraz Komitety Obywatelskie. Z tymi trzema strukturami powinniśmy współpracować. Dlatego też optuje za usytuowaniem Rady przy Senacie.

Prof. Grzybowski przechodząc do drugiego punktu porządku dziennego przedstawił wstępny podział na zespoły zgodnie z doręczonym członkom Społecznej Rady Legislacyjnej wstępnym planem pracy. Wezwał do dyskusji nad tą sprawą i przedstawiania propozycji.

Prof. Pańko zaproponował, aby do zespołu prawa konstytucyjnego dołączyć p. H. Suchocką.

Prof. dr Andrzej Wasilewski wnioskuję dokooptowanie do zespołu prawa administracyjnego dr Wyrzykowskiego, doc. Biernata z Warszawy, dr Jęzewskiego z Uniwersytetu Wrocławskiego i dr Lipowicz z Katowic. Częścią zespołu prawa administracyjnego ma być zespół ds samorządu terytorialnego.

Prof. Włodyka proponuje jeszcze raz przedyskutować sprawę zespołu gospodarczego, ewentualnie sam przygotowuje propozycje w tej sprawie.

Prof. Ziemiński wskazał, że prawem finansowym mógłby się zająć jako wybitny znawca zagadnienia prof. Wojciech Łączkowski, b. rektor UAM, obecnie wykładowca na KUL.

Prof. Dybowski uważa, że prof. Włodyka powinien zająć się organizacją zespołu prawa gospodarczego razem z odpowiednimi podzespołami. Należy się zastanowić, czy sprawa prawa finansowego ma istnieć w ramach zespołu gospodarczego, czy też oddzielnie. W problematyce finansowej wskazuje na możliwość zaproszenia prof. Harasimowicza z Warszawy.

SSN Zofia Wasilkowska proponuje, aby zespół ten nazwać "gospodarczym i finansowym".

Prof. dr Andrzej Kopff mówiąc o działającym już zespole d/s prawa prasowego wskazał, że w jego skład wchodzi m.in. doc. Berda, red. Maciej Szumowski, red. Wanda Falkowska, dr Traple.

Prof. Pańko stwierdził, że wobec wielu obowiązków, zwłaszcza związanych z funkcją poselską nie może należycie organizować zespołu prawa rolnego, lecz wskaże osobę, która go w tym zastąpi.

Prof. Grzybowski odczytał list prof. Adama Strzembosza dotyczący kwestii niezbędnych zmian w wymiarze sprawiedliwości, szczególnie zaś powołania ~~Naczelniczki~~ Krajowej Rady Sądownictwa.

SSN Z. Wasilkowska stwierdziła, że zmian wymaga również prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawa o Sądzie Najwyższym, częściowo też o Naczelnym Sądzie Administracyjnym. Projekt ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa przygotowuje niezależnie dr Rzepliński.

Prof. Grzybowski wskazał, że opracowany projekt zmian prawa spółdzielczego jest opiniowany obecnie przez doc. Serdę, p. sędzię Ihnatowicz i doc. Mączyńskiego.

dr. A. Rozmarynowicz poinformował, że został opracowany społeczny projekt ustawy o zgromadzeniach autorstwa prof. Falandysza, doc. Kurczewskiego, dr Pawłowicz i Małgorzaty Fuszara.

Prof. Wasilewski uważa, że projekt ten powinien przejrzeć doc. Wyrzykowski z Biura "zeczніка Praw Obywatelskich, będący specjalistą w tym zakresie.

Prof. W. Pańko zgłosił wniosek formalny o pomoc w uruchomieniu przez doc. Gawlika przy współudziale prof. Wasilewskiego i kol. Barczyka programu studiów prawnoporównawczych.

Prof. Włodyka zgłosił gotowość do współpracy z zespołem katedry prawa gospodarczego, zwracając uwagę, że do dyspozycji jest biblioteka i kartoteka.

Prof. Skąpski - należy nawiązać kontakt z p. Aleksandrem Paszyńskim dla omówienia koncepcji związanych z problematyką mieszkaniową

mec. dr Rozmarynowicz jeszcze raz poruszył sprawę proponowanego przez prof. Ziemińskiego "bryku" dla Senatu i Sejmu, podkreślając potrzebę takiego opracowania.

Prof. Grzybowski zamknął obrady, dziękując obecnym za uczestnictwo.

Protokołowała mgr Magdalena Herzog.

